

האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

פא.

עין משפט נר מצוה

יורשיה יורשי כבודסה. אותן יורשים שירשין כתובתה חייבין בקבורתה: **ואין חייבין בקבורתה.** דהא צעני למיתב כתובתה ליורשיה: **שיש לה שני יורשים.** דליתגרין לתנא למיתני אותן יורשין שירשין כתובתה ש"מ איכא יורשים אחריני בהדיהו דלא ירתי כתובתה: **אחאני יורש.** כתובה

זו שאני יורש אין כלן מנדויות אציה כלום אלמא מתים ומוספת שכתב לה אחי ואין אחי יורש אותה אלמא אחי: **יקבור אחאשמו.** כמו שהיה הוא קוברו אם מתה בחייו ופיליו לא הכניסה לו כלום: **יתן כבודסה.** שהקבורה צאה תחתיה: **לגבות מחיים.** כל זמן שהזעל חי ואני במקום זעל עומד שהייתי מנפה לכונסה: **מאן שמעת ליה דאית ליה מדרש כפוסה.** שדרש לשון הכתובה שכתוב זה לכשתנשא לאחר תטלי מה שכתוב ליה דמינה דייקק לא ניתנה כתובה לגבות מחיים דהא אינה יכולה לישא לאחר: **ז"ש היא.** ציצמות (ה) צפרק האשה שהלכה דקאמרי ז"ש והלא מקפד כתובה נלמד לכשתנשא לאחר תטלי מה שכתוב ליה והואל הוא ישיא ע"פ עמנה שצאה ואמרה מת צעני אף כתובה גובה ע"פ עמנה: **ושמעו** להו **לז"ש.** שמי שיש לו שטר חוב על חצירו הוא מוחזק בנכסי הלוה יותר ממנו: **לגבות דמי.** והנכסים בחזקתה הלך מניה קא ירתי: **מסו צעניאן.** אכל הנשים שזעולם קאי שקניאלו להן זעליהן ונסמרו ולא הספיק להקשותה עד שמת: **ולא שזוט.** דצענין והואל האיש את

אשמו: ספק וזאלי. והפסידה כתובה: **מידי ודאי.** מידי יורשי הבעל שהן ודאין צירופה: **לגבות דמי.** והיא מוחזקת בנכסים יותר מהן ואין כלן מוציא מידי ודאי: **והא צענין לכשתנשא כו.** אלעיל פריך סוף סוף היאך כתובה נוגדת מחיים שנוכל לזא עליו משני דמי: **וכיון שהמירתה ממתת מחייב לישא ליכס מאותה שעה זכתה בנכסים: שלה ליה רבא לאצני.** לאחר שהשיבו על שאלתו ואמר ניתנה כתובה יצמה לגבות מחיים של יצם: **בירב שמעיה.** הוא היה שליח בכתובה זו: **ומי נתנה.** כתובה יצמה לגבות מחיים דיכס: **שימכור בנכסי אחיו.** לאחר שכנס את יצמתו ואמרן לעיל [פ:] כל נכסיו אחראין לכתובתה: **אם כהן הוא.** ששם יגרשהו לא יוכל להחזירה: **יעשה לו מעודה.** יפה הפותה במשפחה היין: **ויפיים.** הימנה שמתן לו רשות למכור את העודף על כדי כתובתה: **ואם ישראל הוא.** שמתור להחזיר גרושתו: **מגרשה צגט.** ומגדה את כתובתה ומוכר מה שיראה ומחזירה ע"מ כתובתה הראשונה או אפי' רצה להחזירה מיד מוכר כל זמן שיראה שאין מעכבת מלמכור אלמא יצמה לפי שאין היצם כותב לה כתובה ולא כתב לה דקנאי ודקנינה ואין כתובתה אלמא על הראשון ומשום הכי מעכבת בצולוה דלמא משתדפי הני דמייחדה לו ואע"ג דאמר לקמן (דף ק) איש שדקדוק צני חרי טרפא ממשעבדי מ"מ אמרה איני רוצה לערוך לז"ל אלמא כתב לה כתובה כשמתחזרה וכתב לה דקנאי ודקנינה לא מציא מעכבת. והא דתנן (גיטין דף ק) לקח מן האיש וזמר ולקח מן האשה מקחו בטל אוקמינין: **באותן שלש שדות אחת שכתב לה בכתובתה ואחת שייחד לה בכתובתה ואחת שהכניסה לו שום משלה:** ולטעמין

אחרי: הרררצה. שימכור בנכסי אחיו. לפי שאינו יכול למכור ציצמה לפי שלא כתב לה כל נכסיה אחראין לכתובתה ולכן שאלו ימכור בנכסי אחיו: **יכול למכור כלל שלא תצטרך לחזור ולטרוח ולטרוח מן הלוקחות ואפי' ישאיר לה כנגד כתובתה אינו רשאי למכור השאר דחיישינן שאלו יאצדו או ישתדפו השדות שישאיר וא"מ מ"מ מה שמתפרסם והא למר לקמן דלי לית לה מראשון מקינו לה משני וי"ל דמפסדת שצריכה לחזור ולטרוח ולקחות דאפי' אי לית לה נכסי הרשאהו אלמא משעבדי לה מקינו לה צנן משני דאי לאו הכי מאי אהני ליה מה שכתובתה על נכסי צעלה הראשון: **מגרשה בגט.** וא"ת והואל וטעמא משום דלא כתב לה דקנאי יכתוב לה ולא יצטרך לגרשה וי"ל שאין האשה חפילה דמיחא לה שיהו על נכסי צעלה הראשון והואל והס כל שעה צעני שאין רשאי למוכרם ואין לנו לכופה למחול דינה ופי' כקונטי' והא דתנן בהניקין (גיטין דף ק) לקח מן האיש וזמר ולקח מן האשה מקחו בטל אוקמינין: **באותן ג' שדות והקשה ה"ר שמואל דכ"ש** שצאר נכסים דלאמרינן בחזקת הצמים (ז"ל דף ק) וסמ' למעוטי מאי אילימא למעוטי שאר נכסים כל**

איזוהי אלמנה שיש לה שני יורשיה בו. מיתורא דמתני' דייק אלמא עיקר מתני' לא מייירי בשומרת יצם אלמא בכתם אלמנה דהא קמני מנכסי יתומין ושומרת יצם לית לה יתומין: **ולרימא אחאני יורש בו.** לפי"ה פריך שפיר אחאני יורש דאיני יורש מנכסיה כלום אלמא מנה ומאתים של אחי הלךך אשתו אין אחי קובר אלמא לפי"ה דית דנדויותא לכ"ע בחזקתו אינו מיושב כל כך שהרי הנכסים של אשה היו וכן גם לפירוש הקונטרס למ"ד בחזקת יורשי צעלה צריך ליישב וצריך לפרש דהכי פריך ולימא אחאני יורש כלומר זכותו של אחי אחאני יורש כמו שהיה עושה הוא אם היה קיים אלמא מוצמו לא איכס כדלמך צאלו נערות (לעיל דף ק):

הניח להן אציהן פרה שאלוה משתמשים בה כל ימי שאליתה ממה אין חייבים צאלוה: **במשורם דבאין עזיו משני צדדין אם אחיו יורש יקבור את אשתו.** כלומר אם צאת לומר שאינו יורש כלום ממנה אלמא מאחיו אם כן צעני למימר דהכי הוא כאלוה אחיו קיים ולהכי לא צאתה ליה גיבוי יקבור את אשתו כלומר יחשוב לגמרי כאלוה הוא חי ויקבור אשתו כמו שהיה הוה קוצרה ולפי זה דוקא צנפלה מן הנשואין ואם אינו קובר דלא חשיב כאלוה הבעל חי א"כ צאתה ליה גיבוי וימן לה כתובתה: **מאן שמעת ליה דאית ליה מדרש כתובה ב"ש.** וז"ל דלית להו מדרש כתובה ניתנה כתובה לגבות מחיים אע"ג דלזניה גובה כתובתה קודם חליה לענין זה ניתנה לגבות שהיה לה קצורה מתת כתובה וא"ת והא ז"ל נמי אית להו מדרש כתובה דמזור להורות כז"ל כדלמך צ"ל האשה שלום (יצמות ק"ו) וסמ' ולעיל סוף פ' נערה (דף ק) וסמ' ד"ה שאין פירשתי ולפי מקסא דשמעתין מלי דרשי ז"ל דמרי שטר העומד לגבות כגבוי דמי אף ע"ג דלאצני לית ליה דכגבוי דמי כדמשמע בהחולץ (יצמות נח): **דפריך לרצא** מההיא דנפל הצית עליו ועל

אציו בכתובה מודה דכגבוי דמי משום חניה כדלמך התם א"כ צמר דשמעה מרנא סנה: **שורות והביא האיש בו.** משמע דצסדר המשנה גרסינן או שזמות ולא כמו שהיה כתוב שם בצפריס לא שזמות ותימנה דתסע עיקר מילתיה ולא פריך לה כלל: **והא בעינן רבששתנשא אחר בו.** הענין למימר דפריך לזית שמאלי דהי דאית להו לזית שמאלי שטר העומד לגבות כגבוי דמי מיהו לענין זה מהני מדרש כתובה לכשתנשא לאחר דלא יהיב לה קצורה מידי דהוי ארוסה דלע"ג דכגבוי דמי אין לה כתובה ומשני יצם נמי כדלמך דמי ואי הוה גרסינן אלמא הוה אחי שפיר דהדר ציה משניויל דלעיל ואתי האי טעמא נמי לזית הלל ומנו דרשי שפיר מדרש כתובה דכיון דכחלמר דמי חשיב כאלוה גצמה והחזירה לו הואל והיא קנת צת גציה אי נמי מני למימר לזית הלל פריך דלית להו כגבוי דמי אע"ג ד"ל דלית להו מדרש כתובה מ"מ פריך שפיר דהשמת ומה ה"ס דציצמות לא צעו ז"ל למדרש כתובה כדי לגבות אלמא מפסדי לה כתובה כ"ש הכא שיש לה להפסיד כתובה ע"י מדרש שיאמרו צית הלל שתפסיד: **יבם נמי באחר דמי.** ואע"ג דצפ"ק דקדושין (דף ק) אלמא גצי ואיש אחר יקמנה דיכס לא מקרי אחר הני מילי צלשון מורה אלמא צלשון חכמים איקרי ומכרו בטל לאלתר אפי' קודם שתצא ליה גציה דהחמירו חכמים ומכרו לפי שלא כתב לה כל נכסיה אחראין לכתובתה ולכן שאלו ימכור בנכסי אחיו: **יכול למכור כלל שלא תצטרך לחזור ולטרוח ולטרוח מן הלוקחות ואפי' ישאיר לה כנגד כתובתה אינו רשאי למכור השאר דחיישינן שאלו יאצדו או ישתדפו השדות שישאיר וא"מ מ"מ מה שמתפרסם והא למר לקמן דלי לית לה מראשון מקינו לה משני וי"ל דמפסדת שצריכה לחזור ולטרוח ולקחות דאפי' אי לית לה נכסי הרשאהו אלמא משעבדי לה מקינו לה צנן משני דאי לאו הכי מאי אהני ליה מה שכתובתה על נכסי צעלה הראשון: **מגרשה בגט.** וא"ת והואל וטעמא משום דלא כתב לה דקנאי יכתוב לה ולא יצטרך לגרשה וי"ל שאין האשה חפילה דמיחא לה שיהו על נכסי צעלה הראשון והואל והס כל שעה צעני שאין רשאי למוכרם ואין לנו לכופה למחול דינה ופי' כקונטי' והא דתנן בהניקין (גיטין דף ק) לקח מן האיש וזמר ולקח מן האשה מקחו בטל אוקמינין: **באותן ג' שדות והקשה ה"ר שמואל דכ"ש** שצאר נכסים דלאמרינן בחזקת הצמים (ז"ל דף ק) וסמ' למעוטי מאי אילימא למעוטי שאר נכסים כל**

עליה אלא פירות וכן הן כל נכסי המצא אצל היבמה ודמשה שמת בעלה כבר וכתה האשה לגבות כתובה מהן אלא שהיבם מעכבת לגבות מפני שהיא רוצה ליבמה. וכיון דגובינא אית לה עליהן עד שלא תגבה כתובתה מהן כולן הן ברשותה ואפילו שוין פאה מנה אינו רשאי למכור בהן כלל כ"א לאלוה מהן פירות. והרי כל הנכסים ליבמה כאותן ג' שדות לאשה. והמחזירים לקרקע אר"מ שמין אותן רכל מה שגדלו ברשות המת הן אחראין לכתובה ותיכ"א כל הפירות המחזירים לקרקע על שולו ולקמן בפרש תני שוין. ותלושין מן הקרקע וכו' כל הקודם בהם וזה דקדברי מטלטלי לא משתעבדי לכתובה הלך כל הקודם

עליהן אלא פירות וכן הן כל נכסי המצא אצל היבמה ודמשה שמת בעלה כבר וכתה האשה לגבות כתובה מהן אלא שהיבם מעכבת לגבות מפני שהיא רוצה ליבמה. וכיון דגובינא אית לה עליהן עד שלא תגבה כתובתה מהן כולן הן ברשותה ואפילו שוין פאה מנה אינו רשאי למכור בהן כלל כ"א לאלוה מהן פירות. והרי כל הנכסים ליבמה כאותן ג' שדות לאשה. והמחזירים לקרקע אר"מ שמין אותן רכל מה שגדלו ברשות המת הן אחראין לכתובה ותיכ"א כל הפירות המחזירים לקרקע על שולו ולקמן בפרש תני שוין. ותלושין מן הקרקע וכו' כל הקודם בהם וזה דקדברי מטלטלי לא משתעבדי לכתובה הלך כל הקודם

עליהן אלא פירות וכן הן כל נכסי המצא אצל היבמה ודמשה שמת בעלה כבר וכתה האשה לגבות כתובה מהן אלא שהיבם מעכבת לגבות מפני שהיא רוצה ליבמה. וכיון דגובינא אית לה עליהן עד שלא תגבה כתובתה מהן כולן הן ברשותה ואפילו שוין פאה מנה אינו רשאי למכור בהן כלל כ"א לאלוה מהן פירות. והרי כל הנכסים ליבמה כאותן ג' שדות לאשה. והמחזירים לקרקע אר"מ שמין אותן רכל מה שגדלו ברשות המת הן אחראין לכתובה ותיכ"א כל הפירות המחזירים לקרקע על שולו ולקמן בפרש תני שוין. ותלושין מן הקרקע וכו' כל הקודם בהם וזה דקדברי מטלטלי לא משתעבדי לכתובה הלך כל הקודם

כ"א מ"י פ"ב מהל' ארשת הלכה י טור ש"ע קמ"ן ק"ס סע"ף ז:
ל ב מ"י פ"ו"ז שם הלכה ג סגמ ע"ין ממ ט"ו"ע א אה"ע קמ"ן כ"ג סע"ף א וט"ו"ע מ"מ ס"ג סע"ף כ ד כ"ג:
ל"א ג מ"י פ"ב מהלכת סגמ הלכה ז סגמ ע"ין ממ טור אה"ע ס"י קטו וקמ"ן קמ"ת:

תורה אור השלם

1. והביא האיש את אשתו אל הבתן והביא את קרנה עליה עשירית האציה קמח שערים לא יצק עליה שמן ולא יתן קליף לבגיה כי מנחת עקרת הוא מנחת זרפון מן זרפון:

במדבר ה טו

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ז"ש היא ציצמות. ז"ל דף ק"ו.

תוספות ר"ד (המשך)

פ"י אם הניח אחיו או מעות או פירות תלושין ילקח בהן קרקע והיבם אוכל פירות. פ"י היבמה כיון שכתובהה על נכסי בעלה הראשון כל נכסי המת הן אחראין לכתובה ואע"פ שלא הניח אלא מטלטלין. ומתני' ר"מ היא דקבור מטלטלי משתעבדי לכתובה הלך זכה בהן היבמה לגבות כתובתה מהן וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות שכל נכסי המת כן הם יבם כנכסי מלוג שכמו שכסי מלוג אין לו לבעל שיהיה אלא אכילה פירות ולא יוכל למכור גוף הנכסים מפני שהן שלה כן היבם נמי בכל הנכסים שירש מאחיו אין לה עליהם אלא אכילה פירות ולא יוכל למכור גוף הנכסים. מפני היבמה שמשעבדת עליו ואע"פ שכל אשתו דלמא אין יכולה לעכב על בעלה מלמכור נכסיו אלא אם רצה מוכר היום ומכר אם תאלמן את התגרש אם לא תמצא בני חרי גובה מהן אבל כ"א שיראה תחזירי אינה יכולה לעכב מכירתו ההם הוא מפני שאין לאשה בנכסי בעל אלא שיעבדו כתובתה וה"כ כ"א ודלמא מה ב"ח א"י ליכב ע"י מלמכור אלא מוכר ואם יבא לגבות חובו ואינו מוצא בני חורין הולך וטורף ממשעבדי ה"ג אשה יכול הוא למכור ואין יכולה לעכב ע"י שהיה אין לה על נכסיו אלא שיעבדו בעלמא ולא גובינא שלא נתנה כתובה לגבות מחיים. ואפילו אם ימכור שיעבדה קיים הוא הליכך יכול למכור חזק מאותן ג' שדות א' והנכסים לו שום משלו ושהנכסים לו מבית אביה שייחורו לה בכתובתה המת ודאי אם מכר מכרו בטל למכור אע"פ שיושבת תחזיר ועדיין לא הגיעה זמנה לגבות דכאלו הן שלה דמי ואין לו לבעל